

LŐRINC KATALIN

Avatott közönség előtt

■ III. MAGYAR TÁNCFESZTIVÁL ■

A június 21–28-ig megrendezett győri táncfesztivál adottságainál fogva csak más lehet, mint akár a veszprémi, akár az a budapesti, amelyet részben vagy egészben a táncnak szentelnek. Adva van egy kedélyes, kicsi város egy óriási, európai színvonalon felszerelt színházzal, melynek nézőtere a közeli s távoli színházak közül a tánc befogadására a lehető legalkalmasabb. Adva van egy városvezetés, mely szívügyének érzi, hogy a táncért kiálljon (ez még a Markó Iván fémjelezte korszakból eredeztethető), s ott a Győri Balett mint befogadó házigazda a maga szervező és technikai teamjével, balett-termeivel, öltözőivel.

A táncosok otthonosan érezhetik tehát magukat Győrben, ám a veszprémi fesztivállal ellentétben mégsem maradnak ott végig, nem nézik meg a többiek előadását. Az alkotók meghívást kapnak ugyan az előadásukat egy-két nappal követő újságírói-szakértői vitadélutánra, ám többségük nem él a lehetőséggel. Győr városának avatott táncközönsége viszont végig élvezi a műsort. Szinte hihetetlen, hogy a nyolc nagyszínházi előadást átlagosan háromnegyed ház, a hét stúdió-előadást telt házak előtt lehetett játszani a százhuszezer lelket számláló városban, miközben párhuzamosan zajlott a Győri Nyár, a helyi fesztivál. A nézőt szolgálta a sok, kedélyes teraszos vendéglő a színház környékén, az emeleti díszcsarnokban pedig a fesztivál ideje alatt látogatható exkluzív, nemzetközi táncfotó-kiállítás is.

A közönség abszolút kedvencének ezúttal a Szegedi Kortárs Balett *Carmina Burana*-ja bizonyult, több okból is. Az egyik, hogy már az előző két fesztiválon is óriási sikere volt a szegediek estjének (az elsón, ahol még osztottak díjat, elvitték a fődíjat), a második ok a sodró, közkedvelt zenére készült, a gigantikus színpad minden adottságát kihasználó, hihetetlenül látványos koreográfia, a harmadik pedig a győri közönség jártassága a kortárs tánc terén.

Váratlanul meleg fogadtatásban részesült Bozsik Yvette *János vitéze*, mely – kiragadva Katona József színházi közegéből, négyszer akkora színpadra állítva – korántsem volt előre szavatolható siker. Attól lehetett tartani, hogy a Bozsikra jellemző sűrítések a nagy térben felhígnak, s az apró gesztusokat hatástalanítja az óriási nézőtér. Úgy látszik azonban, a *János vitéz* humora azokhoz a nézőkhöz is „lejött”, akik nem látták a művet az eredeti helyszínen.

A humorra amúgy nagyon is vevő a táncközönség, hiszen keveset kap belőle. Így aztán joggal lelkesedtek a Dunaújvárosi Táncszínház *Zene – Tisztelet Janek Józsefnek* című testzenei pamfletjéért; úgy látszik, itt sem zavarta a nézőket a távolság, holott ez az ironikus, apró fintorokkal is operáló tanulmány eredetileg szintén jóval kisebb térre készült.

Nem meglepő, hogy a Győri Balett *Purim* című produkciója zajos sikert aratott most is, mert hiánypótlónak bizonyul (s nemcsak országos viszonylatban, hanem a társulat New York-i útjának visszhangjából ítélve világszerte) az olyan mű, mely a zsidóság történelméből választ sztorit, és virtuóz kortárs táncsal, illetve élő klezmer zenével állítja színpadra. Az már nagyobb

meglepetést keltett, hogy egy meleg, nyári péntek estén éppen olyan előadásra telt meg a színház, melyet a győriek folyamatosan láthatnak, s három éve tartott bemutatója óta nyilván látta is mindenki, akit érdekelt.

Viszonylag nagy érdeklődés (csaknem telt ház) várta a Magyar Állami Népi Együttes *Örmény legendáját*, amely a legutóbbi fesztiválon látott *Naplegenda* nyomán alakulhatott ki, hiszen hamar híre mehetett, hogy a „magyar Riverdance”-előadásnak akkor állva tapsolt a közönség. Az idei fogadtatás azonban – jogosan – jóval hűvösebb volt. A nehezen dramaturgizálható, ezért sematikusra egyszerűsített mesében a más típusú feladatokhoz szokott előadók jó része kevéssé volt meggyőző. A közönség tapsát e produkciónál Melis László hatásos zenéje s annak élő előadása váltotta ki. (Mindenesetre az örmény hagyományok értéktelítő szándékú kutatása és színpadra állítása nemes vállalkozás.)

Nem könnyű a siker okát feltérképezni a BM Duna Művészegyüttes esetében. *Kossuth Lajos üzenete* címen életrajzi epizódokból készítették mozaikot. Kérdés, lehet-e egyáltalán egy jelentékeny államférfi emblematikus történelmi pillanataiból táncművet készíteni. Amennyire ez sikerülhet, annyira sikerült is: a művet visszafogott ízlés, néhány

A Dunaújvárosi Táncszínház előadása: Zene – Tisztelet Janek Józsefnek

Kis Péter felvétele

Kossuth Lajos üzenete – a BM Duna Művészegyüttes előadása

Kanyó Béla felvétele

lírai jelenet poézise jellemzi. Csupán remélhető, hogy a vasúti jelzőtárcsa nagyságú kokárdáknak semmi közük a napi hazai politikai aktualitáshoz, az pedig nehezen dönthető el, hogy a közönség tapsa mennyiben szólott Kossuth Lajosnak, mennyiben az előadók profizmusának és mennyiben a kokárdáknak.

Mérsékelt érdeklődés és siker kísért két elvontabb, legalábbis nem populáris kortárs táncelőadást. Szakmai szempontból végtelenül igazságtalannak tűnik mindkét produkció fogadtatása. A Pécsi Balett estje élenkebb érdeklődést érdemelt volna, mert az idén új vezetéssel indult a társulat új utat keresni, s ez joggal érdekelhetné a tánc barátait egy olyan országban, ahol az állami vagy városi fenntartással működő együttesek egyetlen kézen megszámálhatóak. Még ennél is méltánytalانب volt a mezőnyből magasan kiemelkedő technikai színvonalal remeklő Magyar Nemzeti Balett fogadtatása. Úgy tűnik, Magyarországon még mindig cselekmény szükségeltetik a táncszínpadi sikerhez. Mi sem bizonyítja ezt fényesebben, mint az operai művészek egy héttel későbbi szereplésének zajos sikere: a KFKI által támogatott Kamarabalett *Mindenki* című produkciójában jó néhányan vettek részt azok közül, akik a Nemzeti Balett estjén is fel léptek. Az LGT számaira előadott népszerű, kvázi-tematikus szvit után jó néhányan nagyobb tapsot kaptak, mint „munkaidőben” az Operaházban.

Bukás ezúttal nem volt (nálunk nem szokás megbukni – és bizonyos fokig az elvégzett munka, a látható odaadás kiérdemelhet udvarias tapsot még akkor is, ha a végeredmény vitatható), így a debreceniek előadása sem bukott meg. Az azonban biztos, hogy a debreceni színház táncosai láthatóan komolyan veszik és szeretik hivatásukat, s most már megérett az idő arra, ami állítólag ösztöl be is következik: friss, progresszív, anyagilag és eszmeileg támogatott profi társulatként működhetnek tovább.

A győri színház remek stúdióterében, a Kisfaludy teremben nehezebben mérhető a siker: a százötven személyes nézőtér a huszonkét órákor kezdődő előadásokra túlnyomóan szakmabeliekkel és a stabil érdeklődőkkel telt meg. (Szakmabelieken nem csupán a profik értendők, hanem azok az amatőrök, táncnövendékek és tanáraik is, akik napközben a párhuzamos rendezvényen, a táncpedagógus-szövetség továbbképző kurzusán vesznek részt. Példás kezdeményezés: minden fontosabb fesztivál keretében lehetne hasonló intenzív szakmai kurzust tartani.) A kis stúdió előadásainak végén tehát kevesebb meglepő nézői reakciót lehetett érzékelni. (Leszámítva talán Földi Béla társulatát, melynek produkciója után a tanítványok fejezték ki rajongásukat az egyébként valóban pozitív benyomást keltő csapat iránt.)

Hogy a stúdió közönsége mennyivel fogékonyabb volt a finomabb megoldásokra, jelzi, hogy két olyan produkció váltott ki lelkesedést, amely visszafogott eszközei révén kevésbé tarthat számot széles körű népszerűsége. Az egyik a Juhász Zsolt és a Duna Táncműhely által jegyzett alternatív (inkább „csak” lélekkel és remek dramaturgiai érzéssel szerkesztett) néptáncdarab, *A tizedik völegény*; a másik a Még 1 Mozdulatszínház halk szavú, lírai előadása. Az Artus és Ladányi Andrea inkább meditatív, mint közönségcsalogató stílusú darabjait is szeretettel fogadta a beavatottakból álló késő esti közönség.

A kritikusok fóruma jól elrejtve valamelyik tárgyalóban folyt, a színház kiszolgáló traktusában – a nézők és a szakma kizárásával. Ennek előnye és haszna – ami ritkán adatik meg különböző országok kritikusainak –, hogy szervezett és támogatott formában cserélhetnek eszmét a látottak alapján és ürügyén. Ez azonban egy másik cikk témája lehetne.

Öt évvel ezelőtt úgy született meg a táncfesztivál ötlete, hogy a rendezvény hátterét a veszprémi Petőfi Színház biztosította. Az idén a Pannon Várszínház égisze alatt – és kéttucatnyi támogató segítségével – jött létre az Országos Kortárs Összművészeti Találkozó. Fél évtized alatt a fesztivál beilleszkedett a hazai színházi rendezvények sorába, rangos esemény táncosnak, fotósoknak, zenészeknek és képzőművészeknek egyaránt. A találkozó ugyanis attól összművészeti, hogy bár középpontban a kortárs tánc áll, nemcsak színházi előadások láthatók, hanem más művészeti ágak alkotóinak olyan művei is, amelyek szoros kapcsolatban vannak a mozgásművészettel. A versenyprogram mellett koncertek és kiállítások várják a szakmai és a laikus közönséget. Fotósok naponta állítják ki a táncprodukciókról vagy azok próbáiról frissen készített képeiket, s ezeket végül a zsűri éppen úgy elbírálja, mint az előadásokat.

A veszprémi fesztivál nagy vívmánya azonban az, hogy ez ténylegesen találkozó. Krámer György és Vándorfi László évről évre családias légkört teremt, ami nemcsak a közös étkezésekben, az estéinkenti baráti beszélgetésekben nyilvánul meg, hanem a sokak által vitatott szakmai fórumon is. Itt nem felkért szakértők kinyilatkoztatásai hangzanak el, hanem a résztvevők eszmecseréje zajlik a bemutatott produkciókról, a táncos szakma közös gondjairól, sőt elméleti kérdésekről is.

Ezúttal tizenkét előadás szerepelt a műsoron: *Fekete gyöngyök* (Honvéd Együttes), *Tranzitváró* (Pamboro Együttes), *Uni* (L. A. Dance Company), *Változatok* (Még 1 Mozdulatszínház), *Egy faun délutánja* (Bozsik Yvette Társulat), *Vendégszerető* (Duna Táncműhely), *Wert király* (Civil Negyed), *A csodálatos mandarin* (Szegedi Kortárs Balett), *A mandarin* (Közép-Európa Táncszínház), valamint versenyen kívül a keresztes székcsésze György és a Górdülő Táncműhely *Górdülő show* című bemutatója, illetve a házigazda Pannon Várszínház *Bolerója* és „*Urbi et Orbi*”-ja. Az előadások jó részéről már írtunk, ezért inkább a szakmai beszélgetéseken is felmerült általános témákról és tanulságokról szeretnék beszámolni.

Pár nappal ezelőtt, hogy Veszprémbe utaztam, láttam a Baltázár Színház *Gondolj rám szívesen!* című előadását a Kaposvári Gyerek- és Ifjúsági Színházi Biennálén, majd itt megnézhettem a Górdülő Táncműhely előadását. Külön-külön is, de egymást követően még inkább döbbenetes hatást gyakorolt rám a fogyatékos fiatalok művészi megnyilvánulása. Kezdeti fenntartásaimat rövid idő után eloszlatta, hogy a produkciók önmagukban éltek és hatottak. Többé már nem azt figyeltem, hogy akik Romeóként és Júliaként a színpadon vannak, azok Down-kórosak-e vagy sem, s nem azt, hogy akik tolószékükkel divatos